

Оила мустаҳкамлигининг асосий омиллари

16:58 / 19.12.2023 2716

Ислом дини оила мустаҳкамлигига катта эътибор қаратган. Чунки оила жамият асоси ва ҳаёт давомчиси бўлган фарзандлар камол топадиган тарбия масканидир. Шу маънода қачон оилалар салоҳиятли бўлса, бундай оилалардан ташкил топган жамият ҳам салоҳиятли бўлади. Шунинг учун динимиз оилага иймон, муҳаббат, таълим-тарбия ва бахтли ҳаёт сари йўлловчи маскан сифатида қарашни вожиб қилган.

Динимиз кўрсатмаларига мувофиқ қурилган оила мустаҳкам қонун-қоидалар устига қурилган бўлади. Ҳаётда учрайдиган турли муаммолар бундай асос устига қурилган оила мустаҳкамлигига асло раҳна сола олмайди. Чунки бу оила Аллоҳнинг китобига, Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг суннатларига, инсониятнинг энг улуғи бўлган

Бир киши Ҳасан ибн Алининг ҳузурларига келиб: «Менинг қизимга бир қанча йигитлардан совчилар келди. Уларнинг қайси бирига берай? деб сўрабди. Шунда у зот: **«Қизингни тақводорига бергин. Агар у қизингни яхши кўрса иззат-икром қилади, яхши кўрмаган тақдирда ҳам унга зулм қилмайди»**, деб жавоб берганлар.

Динимиздаги мазкур кўрсатмалар асосида қурилган оила муқаддас динимиздаги буйруқ ва қайтариқларга риоя қиладиган тартибли маскан бўлади. Бу маскан раҳбарлари бўлмиш ота-оналар фарзандларини соғлом эътиқодли, одоб-ахлоқли ва илм-маърифатли бўлиб вояга етказишни зиммаларидаги бурч деб биладилар. Зеро, бу бурч Қуръони Каримда келган буйруқдир:

أَرَأَيْتُمْ كَيْفَ لَوْ هُوَ مُؤْمِنٌ سَفِنًا أَوْقُوا نَوْمًا نِيَّالًا هِيَ أَيُّ

«Эй иймон келтирганлар! Ўзларингизни ва оила аъзоларингизни дўзахдан сақланг!» (Таҳрим сураси, 6-оят).

Фарзандлар ота-оналарнинг нав-ниҳоллари ва қалб меваларидир. Агар улар ниҳолларини парваришлаб турли офатлардан ҳимоя қилсалар бу ниҳоллар тўғри ўсиб мева берадилар. Агар қаровсиз қолдирсалар кўпинча қинғир-қийшиқ ўсиб, ота-оналарига ҳам, бошқа жамият вакилларига ҳам фақат ташвиш туғдирадиган манфаатсиз нарсага айланадилар. Шунга кўра, фарзанд тарбиясини энг муҳим вазифа деб билиб, бу вазифани сидқидилдан адо этишдан ота-оналарнинг ўзлари ҳам жамият вакиллари ҳам манфаат кўрадилар.

Оила мустаҳкамлигининг энг муҳим омилларидан бири оилада эр раҳбар бўлишидир. Яъни, оилада эр раҳбар бўлсагина бу оила рисоладагидек оила бўлади. Бу ҳақида қуйидаги ҳадиси шарифда бундай хабар берилган:

عَارُكُمْ كُنُكُكُمْ: لَأَقِمْ سَـوَابَ عَـلَـمِ لَـلِـلِـيِّ صَـبِّ لَـلِـعِ، أَمْ هَـنَـعُ لَـلِـيِّ صَـرَّ رَـمَّ عَـنَـبِ لَـعِ
عَـيَّ عَـرُ هَـرْمَ لَـو، وَتَـيَّ بَـلَـهَ أَيْ لَـعَ عَـرُ لَـجْـرَ لَـو، عَـرُ رَـيِّ مَـلَـو، وَتَـيَّ عَـرُ لَـو وَوَسَـمَ مَـكُ لَـو
عَـيَّ عَـرُ قَـفَّ تَـمَ، وَتَـيَّ عَـرُ لَـو وَوَسَـمَ مَـكُ لَـو، وَتَـيَّ عَـرُ لَـو وَوَسَـمَ مَـكُ لَـو

Ибн Умар розияллоху анҳумодан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоху алайҳи васаллам:» Барчангиз раҳбардирсиз ва барчангиз қўл остингиздагилардан сўралурсиз. Амир раҳбардир. Эркак ўз оиласига раҳбардир, аёл эса эрининг уйига ҳамда унинг фарзандларига

кўринишда бўлишини хоҳлагани каби ўзи ҳам аёли учун зийнатланиши лозим бўлади.

Абдуллоҳ ибн Аббос розияллоҳу анҳу:

«Аёлимнинг мен учун зийнатланишини хоҳлаганимдек мен ҳам у учун зийнатланишни яхши кўраман», деган.

Оила мустаҳкамлигининг энг асосий муҳим омилларидан яна бири оиланинг барча таъминотлари эркак томонидан бўлишидир. Чунки эрнинг раҳбарлиги тўлиқ бўлиши учун оиланинг барча сарф харажатлари эр томонидан таъминланиши лозим бўлади. Бу ҳақда Қуръони Каримда бундай дейилган:

نَمِ اَوْقَفْنَا اَمَبَّوَضَّعَبَ اَلَعَمُضَعَبُ لَللَّضَفِ اَمَبَّءَسِّنَلَا اَلَعَنُومُ اَوْقُلَّ اَلَّجَّرَلَا
مَهَلْ اَوْمُ

«Эркаклар хотинлар устидан (оила бошлиғи сифатида доимий) қоим турувчилардир. Сабаб - Аллоҳ уларнинг айримлари (эркаклар)ни айримлари (аёллар)дан (баъзи хусусиятларда) ортиқ қилгани ва (эркаклар ўз оиласига) ўз мол-мулкларидан сарф қилиб туришларидир» (Нисо сураси, 34-оят).

Ушбу оятда эркакнинг оилани ҳимоя қиладиган қувватли бўлиши каби хусусиятлари туфайли ҳамда оила харажатлари учун ўз мол-мулкидан сарф қилиши сабабли аёли устидан бошлиқ бўлиши хабар берилган.

Хулоса қилиб айтганда динимиз кўрсатмаларига риоя қилинган оилада эр-хотин ўртасида келишмовчиликлар кам бўлади. Чунки бу оила ҳаётда учрайдиган ташвишлар уни қимирлата олмайдиган мустаҳкам асос устига қурилган бўлади. Агар бирор тушунмовчилик бўлган тақдирда ҳам эр-хотин дарҳол уни бартараф этишга шошиладилар. Натижада бу оила меҳроқибат ва тинч-тотувлик ҳукм сурадиган фароғат масканига айланади. Чунки Аллоҳ таоло бу оиладаги эр хотин ўртасида иноқлик ва меҳрибонлик пайдо қилган бўлади:

دَوْمُ مُمْنِي بَلَعَجْ وَاَهْلِي اِوْنُكُ سَتَلْ اَجَاوَزَا مُمْسُفْنَا نَمِ مُمْكَلْ قَلَحْ نَأَهْتَايَا نَمَو
مَحَرَو

«Унинг аломатларидан (яна бири) - сизлар (нафсни қондириш жиҳатидан) таскин топишингиз учун ўзларингиздан жуфтлар яратгани ва ўртангизда иноқлик ва меҳрибонлик пайдо қилганидир»
(Рум сураси, 21-оят).

Яъни, бу оилада аёл эрининг кўз қувончи бўлганидек, эр ҳам аёлининг кўзини қувонтирадиган бўлади. Улар ўзаро меҳр муҳаббат асосида ҳаёт кечирадилар.

Жалолиддин домла Ҳамроқулов

Ушбу мақола Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2023 йил 30 ноябрь 03-07/9089-сонли хулосаси асосида тайёрланди.